

Asia: VN/9394/2024

Lausuntopyyntö rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Suomen aluehallintovirasto kannattaa ehdotusta.

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan rahanpesulain tämänhetkinen asianajajien ilmoitusvelvollisuutta koskeva sanamuoto ei vastaa neljännen rahanpesudirektiivin edellytyksiä, jonka vuoksi rahanpesulain säännöstä tulisi pikaisesti muuttaa.

Asianajoyhtiön lisääminen rahanpesulain soveltamisalaa koskevaan kohtaan on välttämätöntä, sillä nykyistä lainsäädäntöratkaisua ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Ilmoitusvelvollisuuden rajaaminen kuhunkin asianajajaan henkilökohtaisesti on käytännössä osoittautunut erittäin ongelmalliseksi, ja aluehallintovirasto pitääkin nykytilaa kestävämmänä eräiden velvoitteiden täyttämisen sekä valvonnan näkökulmasta. Ongelmat korostuvat erityisesti niissä tilanteissa, joissa asianajotoimistossa laaditaan yhteinen rahanpesulain tarkoittama riskiarvio. Nykyinen sanamuoto näyttäisi myös vapauttavan asianajotoimiston esimerkiksi työntekijöiden koulutuksen järjestämisestä. Myös vastuukysymykset esimerkiksi toimintaperiaatteiden ja menettelyjen laatimisesta jäävät epäselviksi. Käytännössä nykytila mahdollistaa sen, että saman asianajotoimiston sisällä rahanpesulain velvoitteita voitaisiin noudattaa hyvin vaihtelevalla tavalla ilman, että asianajotoimisto olisi siitä miltään osin vastuussa. Tällöin mahdolliset hallinnolliset seuraamukset rahanpesulain velvoitteiden laiminlyönneistä tulisi osoittaa toimiston jokaiselle asianajajalle erikseen. Valvojien resurssien näkökulmasta tämä ei ole mahdollista. Toisaalta yksittäisen asianajajan mahdollisuudet vaikuttaa toimiston yhteisesti noudattamiin menettelytapoihin voivat olla rajalliset, jolloin asianajajan henkilökohtainen vastuu ei välttämättä olisi edes kohtuullista. Nykyisenkaltainen tilanne ei vaikuttaisi olleen lainsäätäjän tarkoituksena, vaan valitun sanamuodon tosiasiallinen merkitys on ilmennyt vasta jälkikäteen. Myös näistä syistä aluehallintovirasto kannattaa asiantilan korjaamista ehdotetulla teknisluontoisella muutoksella, jolla soveltamisalaa koskevaan lainkohtaan lisätään nimenomainen maininta asianajoyhtiöstä.

Finanssiala ry on omassa lausunnossaan nostanut esiin sen, että asianajajia toimii myös oikeusaputoimistojen palveluksessa, ja siksi olisi perusteltua, että myös heidät otettaisiin sääntelymuutoksen piiriin. Oikeusaputoimistojen valvontaan liittyvät kysymykset ovat olleet hieman epäselviä, ja Etelä-Suomen aluehallintovirasto on saanut siitä oikeusministeriöltä ohjausta vuonna 2023. Ohjauksessa annetun oikeusministeriön näkemyksen mukaan oikeusaputoimiston rahanpesulain mukainen toimivaltainen valvoja on Etelä-Suomen aluehallintovirasto, sikäli kun oikeusaputoimisto hoitaa rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvia toimeksiantoja. Oikeusministeriön antaman tulkinnan valossa aluehallintovirasto katsoo, ettei oikeusaputoimistoja tarvitse erikseen huomioida asianajajia koskevassa soveltamisalakohdassa, vaan lakimuutos voidaan toteuttaa nyt esitetyllä tavalla.

Aluehallintovirasto pitää kuitenkin monelta osin ongelmallisena oikeusministeriön tulkintaa toimivaltaisesta valvojasta sekä ylipäätään rahanpesulain soveltumisesta julkisiin oikeusavustajiin. Aluehallintovirasto katsookin, että asiaan tulisi palata uudelleen rahanpesulain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Tässä yhteydessä myös rahanpesulain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 12 ja 13 kohtaa rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvista oikeudellisista palveluista olisi syytä selkeyttää.

Elinkeinovalvontayksikön päällikkö Ilkka Heikkilä

Ylitarkastaja Raisa Badiali

Badiali Raisa
Etelä-Suomen aluehallintovirasto